

## **Remiss av promemorian Ds 2026:3 "Utökat skydd för vissa civila vapentransporter" (Fö2026/00252)**

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i promemorian "Utökat skydd för vissa civila vapentransporter", Ds 2026:3. Journalistförbundets remissvar begränsas till de delar av promemorian som handlar om inskränkningar av de grundlagsskyddade fri- och rättigheterna.

Bakgrunden till promemorian är det försämrade säkerhetspolitiska läget och det faktum att fler vapentransporter idag sker med civila fordon. I promemorian föreslås en ändring av skyddslagen som gör att även vissa civila transporter omfattas av lagen. Enligt förslaget ska bestämmelsen omfatta "objekten fartyg, luftfartyg och fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål samt fordonstransporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen eller andra sådana särskilt skyddsvärda transporter". Motsvarande skydd finns redan avseende militära motsvarigheter.

Journalistförbundet vill inledningsvis lyfta frågan om den föreslagna bestämmelsens tillämpningsområde generellt. Som reglerna ser ut idag kan *militära* fartyg, luftfartyg och fordon som tillverkats särskilt för militära ändamål vara skyddsobjekt. Med förslaget kommer även civila motsvarigheter omfattas. Det saknas i promemorian, såvitt Journalistförbundet kan se, en motivering till förändringen.

Som framgår av promemorian har frågan varit föremål för utredning flera gånger tidigare, men det har inte ansetts funnits skäl att låta civila transporter omfattas av skyddslagen. Bakgrunden till det har varit att det i praktiken inte skulle innebära så mycket starkare skydd. Den stora fördelen skulle vara att skyddsvakter, som har större befogenheter än till exempel ordningsvakter, skulle kunna vakta vapentransporterna. Detta bedöms dock framför allt vara av betydelse när fordonet parkeras utanför ett skyddsobjektsområde.

Nackdelen med att utöka skyddslagen är uppenbar. Skyddslagen innebär i sig en begränsning av medborgarnas möjligheter att fritt röra sig. I vissa fall är omfattas skyddsobjekt även av avbildningsförbud vilket begränsar yttrande- och informationsfriheten. Det måste därför finnas goda skäl

för att utöka skyddslagen. I promemorian finns ingen beskrivning av hur stora problemen är idag med civila vapentransporter och det finns inte heller någon beskrivning av alternativa lösningar. En lösning skulle till exempel kunna vara att låta militären ombesörja fordonstransporter för militära ändamål av stora mängder vapen, ammunition och sprängämnen. Avsaknaden av problembeskrivning och alternativa lösningar får anses vara en stor brist i promemorian. Det gör det också svårt att göra en bedömning av huruvida de föreslagna inskränkningarna av grundläggande fri- och rättigheter är proportionella.

Sedan 2023 omfattas även journalister av utbildningsförbundet i skyddslagen genom en ändring i grundlag. Detta har lett till att frågan om skyddslagens tillämpningsområde aktualiserats bland journalistförbundets medlemmar och förbundet har hanterat ett antal ärenden kopplat till utbildningsförbundet i skyddslagen. I samband med detta har flera problem med lagstiftningen uppmärksammats. Det största problemet är att det inte är tydligt vilka objekt som är skyddsobjekt. Skyltningen är ofta otydlig på så sätt att du måste vara nära byggnaden för att se skylten. Skylten är kanske uppenbar för den som ska gå in i byggnaden eller på området, men är inte lika lätt att upptäcka för den som ska fota byggnaden på håll. Vissa byggnader som till exempel militära anläggningar kan det finnas anledning att anta är skyddsobjekt förenade med utbildningsförbud. När det gäller andra byggnader så som Riksbankshuset eller en tullbarack är inte lika lätta att gissa sig till att de omfattas av utbildningsförbud. Särskilt inte när de i vissa fall ligger ute bilder på byggnaderna på Google Maps. Det hade också varit lättare för Journalistförbundets medlemmar att navigera i bestämmelserna om det lätt gick att ta reda på vilka byggnader som omfattas av utbildningsförbud. Vilka objekt som omfattas av utbildningsförbud är dock sekretessbelagt och det går därför till exempel inte att få ut en lista från länsstyrelsen över alla skyddsobjekt med utbildningsförbud.

Osäkerheten kring hur skyddslagen och utbildningsförbudet ska tillämpas är inte bara ett problem för Journalistförbundets medlemmar som riskerar att bryta mot lagen. Det är också ett problem för lagstiftaren eftersom reglerna uppfattas som oförutsägbara och svåra att följa. Det hotar legitimiteten, vilket är negativt eftersom det är viktigt att skyddslagens bestämmelser respekteras. Att addera objekt som ska omfattas av skyddslagen riskerar att addera osäkerhet och minska legitimiteten.

Mot den bakgrunden avstyrker Journalistförbundet förslaget.



*Ulrika Hyllert  
Förbundsordförande  
Journalistförbundet*